

Yeni Teknolojiler Işığında Eğitim Aktörlerinin Yabancı Dil Öğretiminde Sanal Sınıf Algıları

Ebubekir BOZAVLI (*)

Öz: Yabancı dil öğreniminde/öğretiminde, öğrenenlerin sözel dil becerilerinin gelişmesi etkileşimli ortamların varlığına bağlıdır. Öğrenenlerin kendi aralarında ya da öğretmenle sınıf içerisinde kurdukları etkileşim, teknolojinin gelişmesiyle öğrenilen dili anadili olarak konuşan bireylerle kurulan etkileşime dönüştüğünde iletişimsel beceriler çok daha hızlı gelişebilecektir. Bu araştırma yeni teknolojiler ışığında eğitim aktörlerinin yani öğrenci ve öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde video konferans sistemli sanal sınıf algılarını saptamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı sosyo-ekonomik çevredeki ortaokul ve lise düzeyinde 5 kamu okulundan 58 öğrenci ve 17 kamu okulundan 51 öğretmen olmak üzere toplam 109 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada 8 maddelik, iki farklı 5'li Likert tipi "Eğitim Aktörlerinin Sanal Sınıf Uygulamalarına Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmış ve katılımcı yabancı dil öğrenci ve öğretmenlerine ayrı ayrı uygulanmıştır. Öğrenciler için hazırlanan ölçeğin güvenilirlik sonuçları Cronbach Alpha= 0.77, öğretmenler için ise Cronbach Alpha= 0.82 olarak saptanmıştır. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Eğitim aktörleri sanal sınıfların, öğrenenlerin yabancı dilde sözel dil becerilerini geliştireceğine, motivasyonlarını artıracığına ve dil öğretiminde geleneksel anlayışları değiştireceğine inanmaktadırlar. Öğrenciler, sanal sınıflarla gelecekte Türk yabancı dil öğretmenine duyulan ihtiyacın azalacağını düşünürken öğretmenler bu düşünceye karşı çıkmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Sözel Dil Becerileri, Sanal Sınıf, Yabancı Dil, Teknoloji, Etkileşim

Perceptions of Learners and Foreign Language Teachers on Virtual Classroom In The Light of New Technologies

Abstract: In foreign language teaching / learning, the development of verbal language skills of students depends on the presence of interactive environments. If the interaction of learners with each other or with the teacher in the classroom turns to the interaction with a native speaker by the development of technology, communicative skills will develop much more quickly. This research aims to determine in the light of new technologies the perceptions of learners and teachers on the virtual classroom with video conferencing system in foreign language teaching. The sample of the research consists of 109 participants consisting of 58 students from 5 public schools and 51 teachers from 17 public schools in different socio-economic levels connected to the Ministry of National Education. In research, two different 8-item, five point graded Likert-type "Educational Actors' Attitude Scale Towards Virtual Classroom Practice" was used and applied to participants foreign language students and teachers separately. The reliability results of the scale prepared for the students were determined as Cronbach Alpha = 0.77 and for the teachers Cronbach Alpha = 0.82. The obtained data were analyzed by descriptive and content analysis. Educational actors believe

*) Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü, (e-posta:ebozavli@atauni.edu.tr)

that virtual classes will improve learners' oral language skills on a foreign language, increase their motivation, and change traditional understandings of language teaching. When learners consider that the need for Turkish language teacher will decrease in the future by the virtual classrooms, teachers are opposed to this idea.

Keywords: Verbal Language Skills, Virtual Classroom, Foreign Language, Technology, Interaction

Makale Geliş Tarihi: 16.08.2016

Makale Kabul Tarihi: 23.02.2017

I. Giriş

Dil öğrenimi “bilişsel ve etkileşimsel” olmak üzere iki ilke üzerine dayanır. Bilişsel ilke bireysel niteliklidir ve hafıza, muhakeme, algı gibi bileşenleri öğrenmede etkindir. Etkileşimsel ilke ise sosyal koşullarla ilgili ve kolektif niteliklidir (Bange, 2005). Bu iki ilke, öğrenmedeki başarının hem öğrenene hem de onun öğrenmedeki ortağına ya da ortaklarına bağlı olduğunu ortaya koyar. Bilişsel yaklaşım Chomsky'nin teorisini anımsatır. “Rasyonalist anlayış” olarak da adlandırılan bu teori zihinsel yapıların doğuştan kazanıldığını ve insan beyninin doğumdan itibaren zihinsel kapasitelere sahip olduğunu ileri sürer. Bu yüzden en aptal insan bile bir doğal dili yani kendi ana dilini kolaylıkla edinir. Etkileşimsel yaklaşım doğuştan sahip olunan yeterliliklerle ve yaşamışlıkların sonucu olan tecrübeyle şekillenir. Tecrübe duysal örgenlerin gelişimi ve bir insan topluluğunun varlığıyla biçimlenir. Ses örgenleri ve işitsel algılar belli bir olgunluğa erişir ve bireyin içerisinde yaşadığı toplum onu dili öğrenmeye ve kullanmaya iter. Böylece dili öğrenen çocuk, çevresindekileri taklit ederek dili pratiğe döker. Örneğin Delacroix (1930) ailede ana dilini öğrenen bir çocuktan yaşça büyük bir başka çocuğun bulunmasının, dili öğrenen çocuğun öğrenimini kolaylaştırdığını dile getirmektedir. Çünkü iki çocuk arasında sürekli bir dilsel etkileşim söz konusudur. Çocuk dile şekil veren evrensel ilkelerin içsel bilgisi ve kalıtsal edinim programıyla dünyaya gelir. Fakat bu programın varlığı çocuğun konuşulanları işitmesiyle değer kazanır. Yeni doğanlar dili öğrenmek zorundadırlar. Şayet dilsel bilgi yoksa doğuştan var olan yeterlilikler de anlamsızlaşır (De Boysson- Bardies, 1996:18).

Doğal olmayan ortamlardaki yabancı dil öğretiminde etkileşimin yetersiz olduğu açıkça saptanabilir. Öğrenenler işittiklerini anlamada ve kendilerini ifade etmede zorlanırlar. Genellikle okuduklarını anlayabilir, alıştırma kitabındaki soruları yanıtlayabilir, dilbilgisi kurallarını kâğıt üzerinde uygulayabilirler fakat birkaç kelimele cümleleri sözel olarak bir araya getirerek konuşamazlar. Öğrenenlerin sözel anlama ve anlatım kapasitelerindeki başarısızlık, okulda yabancı dil öğretiminin dilbilgisi temelli ve öğretmen merkezli olmasından kaynaklanmaktadır. Öğretmen derste dilbilgisi konularını anlatır, bilinmeyen kelimelerin anlamlarını açıklar, zaman zaman anlamlarını tahtaya yazar ve öğrenenlerin yazılanları defterlerine aktarmalarını söyler, metinleri okur ve çevirisini yaparak anlamlarını açıklar. En önemli nokta ise öğretmen, sınıfta yabancı dili etkin şekilde kullanmaz ve kendi ana dilinde öğrenenlerle iletişim kurar. Tepav (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı) ve Biritish Council tarafından İngilizce

öğretimini analiz etmek amacıyla Türkiye'nin 12 farklı şehrindeki 48 devlet okulunda 2014 yılında yapılan bir araştırma, gözlemlenen sınıflardaki öğrencilerin öğrendikleri yabancı dilde iletişim kurmayı öğrenemedikleri ve onu sözel olarak kullanamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci ve öğretmenler anadilini konuşan bireylerle konuşma imkânlarının çok sınırlı olduğunu, kendilerine bu tür iletişim fırsatları sunulduğunda motivasyonlarının yükseleceğini düşünmektedirler (Tepav, 2014). Türkiye'de okullarda öğrenilen yabancı diller okul dışındaki ortamlarda konuşulmadığı için diğer bir ifadeyle ana dili konuşan bireyler olmadığı için dil öğrenenlerin sözel yeterliliklerini geliştirmeye yönelik alternatif çözümler üretmek kaçınılmaz gözükmektedir. Bu alternatif çözümlerden biri uzaktan eğitim uygulaması olabilir. E-öğrenme olarak da tanımlanabilen uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin fiziksel olarak bir arada bulunmadıkları, birbirleriyle etkileşimi uzaktan gerçekleştirdikleri bir öğretim modelini sunar (Aydın, 2011). Eş zamanlı olmayan ve eş zamanlı olan eğitim şeklinde ikiye ayrılır. Birincisi öğrenenin, "Web uygulamaları, forumlar" vb aracılığıyla kişisel bilgisayarlar karşısında yalnız çalışmasını sağlar. Öğrenen, zaman ve mekândan bağımsızdır ve bir başkasının varlığına da ihtiyaç duymaz. İkincisi teknoloji sayesinde bireylerle gerçek zamanlı etkileşimler kurulmasını amaçlar. Bu şekilde tüm katılımcılar verilen dersleri uzaktan da olsa takip edebilir, birbirleriyle yan yanaymışlar gibi iletişim kurabilir, fikirlerini paylaşabilir ve istediklerinde sorular sorabilirler (Koç, 2015). Bu sonuncu yaklaşım, öncesine göre katılımcıların sözel iletişimlerini geliştirebileceğinden daha etkili gözükmektedir. Bu şekilde günümüzdeki geleneksel sınıflar adeta sanal sınıflara dönüşür. Video konferans ya da günümüzdeki yaygın adlandırmasıyla vizyo konferans, sanal sınıfların oluşturulduğu çağdaş bir teknoloji görünümündedir. Bu teknoloji açık bir biçimde uzaktan eğitimde birçok uygulama sunar. Çeşitli alanlardaki uzmanlarla söyleşiler düzenlenebilir, yabancı öğrencilerle karşılıklı etkileşimler kurulabilir, ortak projeler geliştirilebilir ve daha sayısız birçok farklı etkinlik yapılabilir. Video konferans uzaktaki öğrenci ve öğretmenleri sanal şekilde bir araya getirerek aralarındaki mesafeyi ortadan kaldırır (Macedo-Rouet, 2009). Macedo-Rouet, bu teknolojinin tarihsel bir görünümünü çizerek geçmişinin çok uzun zamanlara dayanmadığını dile getirir. Öncelikle şirketler yol masrafları azaltmak amacıyla bu teknolojiyi kullanmaya başladılar. 1990'lı yıllardan itibaren ise eğitim alanında yerini almıştır. Üniversiteler; dersleri uzakta bulunanlara sunmak, farklı alanlardaki uzman bireylerin görüşlerini, tecrübelerini öğrencilerine aktarmak; ilk ve ortaokullar ise müzeleri, sanat galerilerini küçük bireylere ulaştırmak, onları bir kitabın yazarıyla, bir siyasiyle ya da bir bilim insanıyla buluşturmak için zaman zaman bu uygulamayı araç olarak kullandılar. Böylece öğrenciler bilmediklerini öğrenme, fikirlerini aktarma ve tartışma imkânı bulmuş olurlar.

Bu uygulamanın örneklerini yabancı dil öğretiminde de görmek mümkündür. Örneğin Fransız Milli Eğitim Bakanlığı yabancı dil öğretiminde sözel becerilerin geliştirilmesi için 2007 yılında 1000 ilkokulu video konferans sistemiyle donatma projesi hazırladı. Böylece öğrenciler, İngilizce konuşan ülke öğrencileriyle etkileşim kurabilecek ve yabancı dil öğretmenleri de kendi aralarında işbirlikleri oluşturabileceklerdi. Kısa bir zaman önce OFAJ, büyük oranda yeni teknolojiler (video

konferans, elektronik posta yöntemiyle dosya ve mektup paylaşımı) üzerine kurulu ve sanal birlikteliklerle gerçek birliktelikler oluşturmak için ilkokullarda Fransız-Alman öğrencileri bir araya getirme projeleri oluşturmaya ve bu projeleri geliştirmeye başladı. Daha geniş bir öğretim düzleminde, bu tür uygulamalardan yararlanmak için bu deneyimlerin sonuçlarını beklemek gerekir (Sarter, 2005). Ayrıca, eş zamanlı eğitim “skype, tango, viber, facetime, whatsapp, line vb.” gibi sosyal medya unsurları sayesinde de gerçekleştirilebilir. Bu uygulamalar sınıfı sanal sınıflara dönüştürme, dünyanın herhangi bir ülkesindeki bir okulla işbirliğini geliştirme ve dili karşılıklı olarak uygulama fırsatları sunarlar (Günday ve Çamlıoğlu, 2015). Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları incelendiğinde devletin radyo, televizyon gibi basın yayın araçları ve bazı üniversiteler aracılığıyla farklı uygulamaları harekete geçirdiği saptanmaktadır. Okullardaki klasik eğitim anlayışını desteklemek ve pekiştirmek için 1970 yılında yayınlar, radyodan 1980’li yıllarda ise görsel teknolojinin yaygınlaşmasıyla televizyon ekranlarından yapılmaya başlandı. Anadolu Üniversitesi ise eğitime aktif olarak katılmayanlar için Açık Öğretim sistemiyle uzaktan eğitim sunmaya başladı. Diğer yandan kar amacı güden kurumlar da mektupla öğretim sistemini geliştirdiler ve başta fono ve limasollu naci kurumları olmak üzere birçok kurum uzaktan dil öğretimi gerçekleştirdiler. Bu tür uygulamaların genellikle eş zamanlı olmayan uygulamalar şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Eş zamanlı uygulamalar sınırlı düzeydedir. Bu uygulamalardan biri Türk Milli Eğitim Bakanlığının girişimleriyle Türkiye genelinde 600’den fazla kişiye sağlanan İngilizce eğitimidir. Bu eğitim “Adobe Acrobat Connect Pro Meeting” yöntemiyle gerçekleştirildi (Meb, Kursiyernet). Artık teknolojinin inanılmaz bir hızla geliştiği günümüzde, eş zamanlı yaklaşımlara öncelik verilmelidir. Özellikle yabancı dil öğretimi için bu kaçınılmaz bir durumdur.

II. Yöntem

A. Amaç

Bu çalışma, yabancı dil öğretiminin sözel anlama ve anlatım boyutuna gelişen teknolojiler ışığında yeni bir soluk getireceği düşünülen video konferans sistemiyle, sanal sınıfların oluşturulması üzerine eğitim aktörlerinin yani yabancı dil öğrenci ve öğretmenlerinin algılarını saptamayı amaçlamaktadır.

B. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liselerde öğrenim gören yabancı dil öğrencileri ve yabancı dil öğretimini gerçekleştiren öğretmenler oluşturmaktadır. Farklı sosyo-ekonomik çevredeki 5 kamu okulundan 58 öğrenci ve 17 kamu okulundan 51 öğretmen olmak üzere toplam 109 katılımcı araştırmaya dâhil olmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine ve Öğrenim Gördükleri Sınıflara İlişkin Dağılımlar

Değişken	Düzy	f	%
Cinsiyet	Kadın	30	51,7
	Erkek	28	48,3
	Toplam	58	100
Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıf	6. Sınıf	9	15,5
	7. Sınıf	8	13,8
	8. Sınıf	8	13,8
	9. Sınıf	6	10,3
	10. Sınıf	8	13,8
	11. Sınıf	9	15,5
	12. Sınıf	10	17,2
	Toplam	58	100

Tablo 1’deki öğrencilere ait istatistiksel veriler incelendiğinde 58 katılımcıdan 30’unun (%51,7) kadın 28’inin (%48,3) erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ise hemen hemen eşit biçimde şekillenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunda Yer Alan Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine ve Meslek Bilgilerine İlişkin Dağılımlar

Değişken	Düzy	f	%
Cinsiyet	Kadın	35	68,6
	Erkek	16	31,4
	Toplam	51	100
Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul	Ortaokul	28	54,9
	Lise	23	45,1
	Toplam	51	100
Öğretmenlerin Çalışma Süreleri	1-5 yıl arası	6	11,8
	5-10 yıl arası	14	27,5
	10-15 yıl arası	21	41,2
	15 yıl ve üzeri	10	19,6
	Toplam	51	100

Öğretmenlere ait istatistiksel verilerin yer aldığı tablo 2’den katılımcıların 35’inin (68,6) kadın, 16’sının (31,4) erkek olduğu ve 28’inin (54,9) ortaokulda 23’ünün ise (45,1) lisede çalıştığı anlaşılmaktadır. Katılımcılardan 6’sının mesleklerinde 1-5 yıl arasını (%11,8), 14’ünün 5-10 yıl arasını (%27,5), 21’inin 10-15 yıl arasını (%41,2), 10’unun 15 yıl ve üzerini (%19,6) yaşadıkları saptanmaktadır.

C. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen 8 maddelik, iki farklı 5’li Likert tipi “Eğitim Aktörlerinin Sanal Sınıf Uygulamalarına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Literatür taramasıyla oluşturulmuş 8 kapalı uçlu soru araştırmaya katılan yabancı dil

öğrenci ve öğretmenlerine ayrı ayrı uygulanmıştır. Öğrenciler için hazırlanan ölçeğin güvenilirlik sonuçları Cronbach Alpha= 0.77, öğretmenler için ise Cronbach Alpha= 0.82 olarak saptanmıştır.

D. Verilerin Analizi

Sekiz kapalı uçlu sorudan oluşmuş “Eğitim Aktörlerinin Sanal Sınıf Uygulamalarına Yönelik Tutum Ölçeği” sayesinde anket yöntemiyle elde edilen veriler, betimsel ve içerik analiziyle (Yıldırım and Şimşek, 2000) çözümlenmiştir.

III. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sanal sınıf algıları ile ilgili frekans ve yüzdelik değerler tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Sanal Sınıf Algıları

		Frekans	Yüzdeler
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflarda yabancı dilde sözel becerilerimi geliştireceğimi düşünüyorum.	Tamamen Katılıyorum	36	62,1
	Katılıyorum	22	37,9
Söylenenleri anlayabilir ve kendimi ifade edebilirim	Tamamen Katılıyorum	29	50,0
	Katılıyorum	29	50,0
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamaları, özel dil becerilerimi geliştirmede en ideal yöntemdir.	Tamamen Katılıyorum	32	55,2
	Katılıyorum	26	44,8
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamaları, beni heyecanlandırmakta ve dil öğrenme motivasyonumu artırmaktadır.	Tamamen Katılıyorum	24	41,4
	Katılıyorum	33	56,9
Yabancı dil öğretiminde video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamalarına kolayca entegre (dahil) olurum.	Katılıyorum	1	1,7
	Kararsızım		
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıfları, gelecekte mevcut yabancı dil sınıflarının yerini alacağını düşünüyorum.	Tamamen Katılıyorum	19	32,8
	Katılıyorum	31	53,4
	Kararsızım	7	12,1
	Katılmıyorum	1	1,7
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıfları, mevcut sistemdeki yabancı dil öğretim anlayışımı değiştireceğine inanıyorum.	Tamamen Katılıyorum	15	25,9
	Katılıyorum	37	63,8
	Kararsızım	5	8,6
	Katılmıyorum	1	1,7
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflarda Türk yabancı dil öğretmenlerime duyulan ihtiyacı azalacağını düşünüyorum.	Tamamen Katılıyorum	14	24,1
	Katılıyorum	29	50,0
	Kararsızım	8	13,8
	Katılmıyorum	6	10,3
	Hiç Katılmıyorum	1	1,7
Yabancı dil öğretiminde video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamalarını destekliyorum.	Tamamen Katılıyorum	28	48,3
	Katılıyorum	30	51,7

Araştırmaya katılan bütün öğrencilerin ilgili sorulara verdikleri cevaplardan, video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamalarının doğal olmayan ortamlarda öğrenilen yabancı dilde sözel dil becerilerini geliştirmede en uygun yöntem olduğunu, bu uygulamayı destekledikleri ve bu uygulamayla motivasyonları artmış şekilde sözel iletişim becerilerini geliştirebileceklerini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu sisteme

kolayca dâhil olacaklarını düşünenlerinin oranı %98,3 iken sadece %1,7'lik kesim uyum sağlamada tereddüt yaşamaktadır. Teknoloji destekli sanal sınıfların geleceğini ilgilendiren sorulara verilen cevaplarda öğrencilerin düşüncelerinin farklılaştığı görülmektedir. Katılımcıların % 86,2'si sanal sınıfların gelecekte geleneksel yabancı dil sınıflarının yerini alacağını düşünürken %12,1 kararsız kalmakta ve %1,7 ise bu düşünceye katılmamaktadır. Yine katılımcıların % 89,7 gibi büyük bir çoğunluğu, bu sistemin mevcut yabancı dil öğretim anlayışını değiştireceğine inanmaktadır. Bu düşünceye katılmayanların oranı sadece %1,7 iken katılımcıların %8,6'sı kararsızlık sergilemektedirler. Sanal sınıfların gelecekte Türk yabancı dil öğretmenlerine duyulan ihtiyacı azaltacağını düşünenlerin oranı ise %74,1'dir. Kararsızların oranı %13,9 iken bu düşünceyi benimsemeyenlerin oranı %12'dir. Öğrencilere uygulanan ankette özellikle 5,6,7. maddelerde kararsızlık oranlarının yüksek çıkması henüz öğrencilerin, bu tür uygulamalarının geleceğiyle ilgili kestirimlerde bulunamadıklarını ortaya koymaktadır. Diğer maddelere verilen cevaplar, onların bu sistemin içeriginden az çok bilgi sahibi olduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan yabancı dil öğretmenlerinin sanal sınıf algıları ile ilgili frekans ve yüzdelik değerler tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin Sanal Sınıf Algıları

		Frekans	Yüze
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflara, öğrenenleri yabancı dilde sözel becerilerini geliştireceğini düşünüyorum. Öğretmenler, söylenenleri anlayabilir ve kendilerini ifade edebilirler.	Tamamen Katılıyorum	9	17,6
	Katılıyorum	42	82,4
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamaları, sözel dil becerilerini geliştirmede en ideal yöntemdir.	Tamamen Katılıyorum	2	3,9
	Katılıyorum	45	88,2
	Kararsızım	4	7,9
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamaları, öğretmenlerin dil öğretme motivasyonlarını artırır.	Tamamen Katılıyorum	9	17,6
	Katılıyorum	42	82,4
Yabancı dil öğretiminde video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamalarına kolayca entegre (dahil) olurum.	Tamamen Katılıyorum	6	11,8
	Katılıyorum	29	56,8
	Kararsızım	14	27,5
	Katılmıyorum	2	3,9
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflara, gelecekte mevcut yabancı dil sınıflarının yerini alacağını düşünüyorum.	Katılıyorum	3	5,9
	Kararsızım	24	47,1
	Katılmıyorum	22	43,1
	Hiç Katılmıyorum	2	3,9
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflara, mevcut sistemdeki yabancı dil öğretim anlayışını değiştireceğine inanıyorum.	Tamamen Katılıyorum	8	15,7
	Katılıyorum	35	68,6
	Kararsızım	8	15,7
Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıflarla Türk yabancı dil öğretmenlerine duyulan ihtiyacı azaltacağını düşünüyorum.	Kararsızım	2	3,9
	Katılmıyorum	29	56,9
	Hiç Katılmıyorum	20	39,2
Yabancı dil öğretiminde video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıf uygulamalarını destekliyorum.	Tamamen Katılıyorum	8	15,7
	Katılıyorum	43	84,3

Öğrenciler gibi araştırmaya katılan tüm öğretmenler de video konferans sistemli sanal sınıfların öğrenenlerin yabancı dilde sözel becerilerini geliştireceğine, onların öğrenme motivasyonlarını artıracığına inanmakta ve bu uygulamanın Türk eğitim sisteminde yer alması gerektiği görüşünü desteklemektedirler. Sanal sınıfların sözel dil becerilerini geliştirmede en ideal yöntem olduğunu düşünenlerin oranı %92,1 iken bu konuda kararsız kalanların oranı %7,9'dur. Öğretmenlerin %68,6'sı sanal sınıf uygulamalarına uyum sağlamada sorun yaşamayacağını düşünürken %3,9'u sorun yaşayacağını düşünmektedir. Katılımcıların %27,5'i ise uyum sağlayıp sağlamayacakları konusunda tereddüt yaşamaktadırlar. Spss çapraz tablo (cross tab) ve Ki Kare analizi sonuçları sanal sınıf uygulamalarında sorun yaşayacaklarını düşünenlerinin mesleklerini 15 ve üzeri yıl icra edenler olduklarını ortaya koymaktadır. Orta yaş ve yaşlı olarak tanımlanabilecek bu öğretmenler, gençlere kıyasla kendilerini genellikle teknolojik özürü olarak kabul etmektedirler. Dolayısıyla araştırma sonuçlarından, bu tür teknolojik nitelikli bir sistemi eğitimde uygulama durumunda kalacak olmalarının onları nispeten kaygılandığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %84,3'ü video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıfların mevcut sistemdeki yabancı dil öğretim anlayışını değiştireceğine inanırken %15,7'si bu düşüncede kararsız kalmaktadır. Sanal sınıfların geleceği ile ilgili sorulara öğretmenlerin verdikleri yanıtlar öğrencilerinkinden tamamen farklılaşmaktadır. Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıfların gelecekte mevcut yabancı dil sınıflarının yerini alacağını düşünenlerin oranı sadece %5,9'dur. Öğretmenlerin %47'si bu düşünceye karşı çıkmaktadır. %47,1'i gibi yüksek bir kesim ise kararsız olduklarını dile getirmektedir. Aynı şekilde daha ziyade kendilerini ilgilendiren sanal sınıflarla Türk yabancı dil öğretmenlerine duyulan ihtiyacı azalacağı düşüncesini öğretmenlerin %96,1'i reddetmekte %3,9'u bu görüşte kararsızlık sergilemektedir. Katılımcılardan hiçbir öğretmen bu öngörüye olumlu yanıt vermemiştir.

IV. Tartışma

Sanal sınıf uygulamalarıyla yabancı dil öğretmenlerinin ve öğrencilerinin, öğrenenlerin öğrenme motivasyonlarının artacağını düşünceleri uygun yöntem ve teknikler kullanıldığında onların öğrenmeye karşı isteklerinin harekete geçirileceğine işaret etmektedir. Şüphesiz istek ya da istekli olma durumu öğrenme başarısının ön koşuludur. Öğrenmek için her öğrencinin, öğrenme ve öğretme süreçlerine istekli katılmak gibi bir zorunluluğu vardır. İstek de motivasyonla ilişkilidir (Dilekmen ve Ada, 2005). Yani istek ya iç motivasyonla kendiliğinden oluşur ya da dış motivasyon isteği harekete geçirir. Video konferans sistemiyle oluşturulmuş sanal sınıfların mevcut sistemdeki yabancı dil öğretim anlayışını değiştireceğine olan inancın hem öğretmen hem de öğrenciler nezdinde yüksek olması ise adeta günümüz yabancı dil öğretim anlayışına duyulan tepkinin bir sonucudur. Kamu okullarında yabancı dil öğretimi çağın gereksinimleri dışında kalmış şekilde halen dilbilgisi ağırlıklı gerçekleştirilmekte ve dilbilgisi öğretimi her kademedeki tekrarlayıcı nitelik sergilemektedir. Günümüz koşullarına bağlı olarak konuşma ve dinlemeye yönelik etkinlikler öncelikli olması gerekirken genelde ikinci planda kalmaktadırlar. 2014 yılında 48 devlet okulunda British

Council ve Tepav tarafından yapılan bir araştırma (Tepav Proje Ekibi, 2014) gözlemlenen sınıflardaki bütün öğrencilerin İngilizce olarak iletişim kurmayı ve dile işlevsellik kazandırmayı öğrenemediklerini aksine öğrencilerin öğretmenlerin sorularını (ders kitabı tipinde, sadece bir tek doğru cevabı olan sorular) nasıl yanıtlayacaklarına, bir ders kitabındaki yazılı araştırmaları nasıl tamamlayacaklarına ve gramer tabanlı bir testi nasıl geçeceklerine odaklandıkları sonucunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla durum böyle olunca aynı raporun sonuçlarına göre 2013 İngilizce yeterlilik endeksinde (EPI) İngilizce konuşma ölçütleri açısından Türkiye 60 ülke arasında 41. sırada yer almıştır.

Öğrenciler, sanal sınıflarla Türk yabancı dil öğretmenlerine duyulan ihtiyacın azalacağı düşüncesine inanırken öğretmenlerin bu düşünceye şiddetle karşı çıkmaları muhtemel mesleklerini kaybetme kaygısıyla ilişkilendirilse de bu konudaki düşünceleri günümüz koşulları içerisinde daha gerçekçi gözükmektedir. Öğrencilerin bu düşünceleri ancak öğrenme anlayışlarının değişmesiyle yani onlara otonom öğrenme becerilerinin kazandırılmasıyla ve teknolojinin daha da gelişmesiyle mümkün olabilecektir. Zira bugünkü teknolojide halen internet hızında, bağlantısında sorunlar yaşanabilmektedir. Teknolojik destekli sanal sınıflardan yabancı dil öğretiminin her düzeyinde yararlanmak zordur. Örneğin ilkökul öğrencileri fiziksel olarak bir öğretmenin varlığına üst sınıflardaki öğrencilerden daha fazla ihtiyaç duyarken ortaokul öğrencilerinde ve lise öğrencilerinin bazılarında otonom öğrenme becerileri henüz yeterli düzeyde gelişmemiştir (Montaigu ve Nicodeme, 2009). Video konferans sistemiyle uzaktaki bir yabancı öğretmenle birlikte sınıf içerisinde bir Türk öğretmen olsa bile bu sistemin sağlıklı yürümesi büyük ölçüde öğrencilerin sergileyecekleri davranışlara bağlıdır. Bütün bu olgular, bu tür uygulamaların hangi düzeylerde ve ne şekilde oluşturulması gerektiği sorusunun sorulmasını gerektirmektedir. Sanal sınıflarla öğrenme alanları farklı formatlarda düzenlenebilir. Bu formatlardan biri her bir okulda bu sistemin bugünün sınıfları gibi düzenlenmesidir. Diğer bir yöntem video konferans teknolojisiyle donatılmış İngilizce, Almanca, Fransızca sınıfı gibi okullarda her yabancı dil için bir sınıfın düzenlenmesi yöntemidir. Her şehirde ya da belli şehirlerde bir eğitim kurumunda bir sınıfın tahsis edilmesi uygulamanın üçüncü formatını oluşturmaktadır. Bu uygulama türlerinden ilk ikisi gerek bürokratik engeller gerekse yaratacağı masraftan dolayı uygulanması zor gözükebilir. En kötü ihtimalle üniversitelerin yabancı dil bölümleri öğrencilerine bu teknolojik donanımı sunmalıdırlar. Geleceğin öğretmeni olarak yabancı dili akıcı şekilde konuştuklarında öğrencileriyle sadece yabancı dille iletişim kurabilecekler, dili sınıfta etkin şekilde kullanabilecekler ve öğrencilerini de konuşmaya teşvik edebileceklerdir. Bu uygulamalarla ders içerikleri dilbilgisi öğretiminden ziyade sözel becerilerin geliştirilmesine yönelik olmalıdır. Diğer bir ifadeyle yabancı öğretmenler dilbilgisi öğretiminden ziyade öğrenenlerin sözel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik dersleri ya da uygulamalarını (İngilizce, Fransızca, Almanca konuşma dersleri gibi) yürütmekle sorumlu olmalıdırlar. Dilbilgisi öğretimini Türk yabancı dil öğretmenleri gerçekleştirebilir.

Şüphesiz bu teknoloji içerisinde birçok zorluğu barındırır. Bürokratik engeller yani ülkeler arasındaki işbirlikleri, ortaklıklar kurulurken yaşanabilecek sıkıntılar bu engellerin en önemlilerindendir. İşbirliği yapılabilecek ülkeler arasında anlaşmazlıklar ve çatışmalar yaşanabilir ya da ülkeler böyle geniş çaplı bir işbirliğine yanaşmayabilirler. Buna rağmen bürokratik engeller farklı yöntemlerle aşılabılır. Örneğin anadili İngilizce olan İngiltere ve Amerika ya da anadili Fransızca olan Fransa yerine anadili Fransızca olan Tunus, Fas vb. gibi Afrika ülkeleriyle ve İngilizcenin yaygın olarak kullanıldığı Hindistan gibi ülkelerle işbirlikleri oluşturulabilir. Aynı şekilde Almanya dışında Almanca konuşulan bir başka ülke ile de Almanca öğretimi gerçekleştirilebilir.

Okulda diğer bir ifadeyle eğitim kurumlarında yabancı dil öğrenmek, gerek öğrenen gerekse veliler açısından uzun, oldukça masraflı ve zahmetli bir süreçtir. Bir dili tüm boyutlarıyla bilmek, ders kitaplarına, yardımcı kaynaklara sahip olmak, dersleri düzenli olarak takip etmek yeterli değildir. Okul dışında bireysel olarak da çalışmak gerekir. Sözel iletişim becerilerini geliştirmek için radyo ve televizyon yayınlarını dinlemek, internete bağlanmak kaçınılmazdır. Dilinin öğrenildiği ülkeyi ziyaret etmek, belli süreler için yurt dışında bir dil kursuna katılmak ek bütçeler gerektirir. Böyle bir durumda şayet bir burs sağlanmamışsa ulaşım, barınma, seyahat ve kişisel harcamaları finanse etmek zorlaşabilir. Bu durumda okulu böyle bir yenilikçi teknolojiyle donatmak, pahalı bu tür eylemler için bir çözüm yolu olabilir. Özellikle bu sözel anlama ve anlatım becerileri için uygun gözükmektedir. Geçerliliğini yitirmiş yöntemlerin artık hiçbir değeri yoktur. Eğitimin yenilikçi yöntemlere ihtiyacı vardır. Günümüzde artık yavaş yavaş sınıflarda yaygınlaşmaya başlayan, teknolojiyle donatılmış öğrenme alanlarının mevcut olduğu yeni bir çoklu medya ortamına geçiyoruz. Bu çoklu medya ortamları bilgisayarın, internetin mevcut olduğu ve çevrim içi derslerin yapılabildiği alanlara dönüşmektedir (Springer, 2005).

V. Sonuç ve Öneriler

İletişim ve konuşma eylemi söz konusu olduğunda bir yabancı dil, dilin dilbilgisinin ve kelime bilgisinin öğrenildiği gibi tek başına öğrenilmez. Yabancı dil öğrenen bireyin konuşmasını geliştirmesi için bir başkasına ya da bir topluluğa ihtiyacı vardır. Güncel okul durumunda bir topluluk - yabancı dil öğrencisiyle aynı dünya görüşünü aynı kültürü paylaşan- olmasına rağmen dil ya hiç konuşulmaz ya da az konuşulur. Bu Alain Bentolita'nın "dil öğretmenin kronik yetersizliği" diye adlandırdığı olgudur (Delasalle, 2005). Gelişmekte olan teknoloji bu sorunlar için bir çözüm olabilir. Teknoloji genel gelişim süreci içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Yeni buluşların, icatların hızlı ritmi insanlığı büyülemektedir. Zira makineleşme ve yeni teknikler yaratıcı fikirlerin sadece meyvesi değil ayrıca kaynağıdır da. Örneğin bilgisayar, insanlığın öğrenme biçiminde, karar alma, fikir edinme süreçlerinde bir sürü yeni fikirler ortaya koydu. İnsanlık on bin yıldır artan bir hızla kendi ve evren hakkında sahip olduğu bilgileri artırmanın, geliştirmenin peşini bırakmadı (Toffler, 1971).

Yabancı dil öğrencilerinin sözel anlama ve anlatım kapasitelerini geliştirebilen ve ufuk açıcı perspektifler sunan video konferans ya da benzeri teknolojiler, yavaş yavaş

eğitim sistemimize entegre edilmelidir. Öğrenenler, öğrendikleri dili anadili olarak konuşanlarla sürekli etkileşim içerisinde bulunmak zorunda kalacaklarından kendilerini öğrenimlerinin aktörü olarak görebileceklerdir. Zira bir yabancı dili öğrenmek başkalarıyla etkileşim içerisinde olmayı yani başkalarıyla birlikte öğrenmeyi, bir hedef ortaklığı oluşturmayı gerekli kılar (Cicurel, 2002). Gardner, (akt. Schiffler, 1991) öğrenenlerde içsel ya da bütünleştirici motivasyon oluşturacağından bir dilsel topluluğa dahil olma isteğinin dil öğrenme başarısını çok daha fazla artırdığını iddia etmektedir. İçlerinden bazılarının konuşma korkuları yaşamaları muhtemeldir. Bu normal görülmesi gereken bir durumdur. Söz konusu öğrenim modeline alışıldıkça zamanla büyük oranda korkular azalmış olacaktır.

Bu saptamalardan sonra karar vericilerin, gerekli yasal düzenlemeleri yapmaları, bir eğitim planı tasarlamaları ve onu hayata geçirmeleri; yerel yöneticilerin, öğrenim alanları oluşturmaları, öğretmenleri bu teknolojinin kullanımından bilgilendirmeleri, gerektiğinde eğitim stajları düzenlemeleri; öğretmenlerin, sanki aynı sınıfta iki öğretmen varmış gibi gerektiğinde öğrencilerine yardımcı olmak için derslerde ortak öğretmen olarak bulunmaları, ve öğrencilerini motive etmeleri; ve son olarak öğrenim sürecinin temel aktörü olan öğrencilerin, öğrenmenin kendi sorumluluklarında olduğunun bilincine varmaları, ihtiyaçlarını tanımlamaları, gerçekten öğrenmek istiyorlarsa etkin biçimde etkileşim ve eylem içerisinde bulunmaları, önemli olan şeyin iletişim etkinliğine katılmak olduğunu bilmeleri, otonom olmaları, olgulara olumlu yönden bakmaları, yabancı dil öğrenimi ile ilgili düşüncelerini değiştirmeleri, başkalarına özellikle kendilerinden farklı olanlara hoşgörülü davranmaları gerekmektedir.

Kaynaklar

- Aydın, C.H. (2011). *Açık ve Uzaktan Öğrenme : Öğrenci Adaylarının Bakış Açısı*. Ankara : Pegem Akademi.
- Bange, P. (2005). *L'apprentissage d'une langue étrangère, cognition et interaction*. France : L'harmattan.
- Cicurel, F. (2002). *La classe de langue un lieu ordinaire, une interaction complexe*. France : Acquisition et Interaction en langue étrangère, p : 145-164.
- De Boysson-Bardies, B. (1996). *Comment la parole vient aux enfants*. Paris : Editions Odile Jacob.
- Delacroix, H. (1930). *Le langage et la pensée*. Paris : Librairie Félix Alcan.
- Delasalle, D. (2005). *L'apprentissage des langues à l'école : Diversité des pratiques*. Tome 2. Paris : L'Harmattan.
- Dilekmen, M. & Ada, Ş. (2005). "Öğrenmede Güdülenme". *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı : 11.

- Günday, R. et Çamlıoğlu, Y.T (2015). “Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma”. Ankara : *Turkish Studies*. Volume 10/15, p : 471-484.
- Koç, A. (2015). E- Öğrenme ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri. Malatya: Sobider, Yıl 2, Sayı 3.
- Macedo-Rouet, M. (2009). La visioconférence dans l’enseignement, Ses usages et effets sur la distance de transaction. France : Les effets des dispositifs d’EAD, pp : 65-91.
- Montaigu, R. & Nicodeme, R. (2009). Modalités, Espaces Nouveaux pour l’enseignement des langues. France : Ministère de l’éducation nationale.
- Sarter, H. (2005). *Apprentissage des langues et Nouvelles Technologies, approches multiples au service des apprentissages des langues*. pp : 19-49. Coordonné par Delasalle, D. L’apprentissage des langues à l’école : diversité des pratiques Tome 2. Paris : L’Harmattan.
- Schiffler, L. (1991). Pour un enseignement interactif des langues étrangères. (Traduction de Jean-Paul Colin) Paris : Les Editions Didier.
- Springer, C. (2005). Table ronde sur les TIC et l’apprentissage des langues. pp : 50-51. Coordonné par Delasalle, D. L’apprentissage des langues à l’école : diversité des pratiques Tome 2. Paris : L’Harmattan.
- Tepav Proje Ekibi (Özen, E. N., İdil Bilgiç, A., Çağlı, A., Özdoğan, İ., Sancak, M., Dizman, A.O., Sökmen, A. (2014). *Türkiye’de Devlet Okullarında İngilizce Dilinin Öğretimine İlişkin Ulusal İhtiyaç Analizi*. Ankara : Yorum Basın Yayın Ltd.
- Toffler, A. (1971). Le choc du futur. Paris : Editions Denoël.
- <http://kursiyernet.meb.gov.tr/> (Erişim: 26 Eylül 2016).